

Responsábel: Xosé-M. R. PAMPIN

O NACIONAL-CATOLICISMO

Por Andrés TORRES QUEIRUGA

Deste libro (1) dixo González Ruiz ao recensionalo en El País: "Atopámonos diante dun libro-clave para entender algo que tanto nos interesa a **todos** os españoles (cristiáns ou non): a postura actual e inmediateamente futura da Igrexa católica nesta decisiva encrucillada da nosa historia". Si esto é así —e penso que o é—, quere decir que resulta tamén indispensable para entendermos o presente e o futuro de Galicia. A nosa estreita implicación na historia e na realidade da comunidade hispánica esixe ter en conta os avatares da súa evolución, para comprendermos cun mínimo de obxetividade o destino da nosa comunidade específica.

Por enriba, o lector interesado na análise socio-política ou no novo talante da teoloxía actual, ou, millor, na relación entre ambas actividades, atopará aquí un exemplo paradigmático. 1.º: Exemplo do que **debe ser**, en canto esforzo tenso e nada dado por respetar a lóxica e mais a autonomía de cada unha das disciplinas. 2.º: Exemplo das impresionantes **posibilidades** que se abren neste campo, tan pertq, simultáneamente, do destino mais íntimo do individuo e dos resortes definitorios das relacións, do poder e do destino da comunidade.

Poucas personas tan preparadas hoxe para eso —e non sómente a nivel peninsular— como Alvarez Bolado. De longa preparación e fondo entusiasmo polo aspecto transcendental da filosofía moderna —foi durante 8 anos profesor encarregado de historia da filosofía moderna en contemporánea na Universidade de Barcelona—, e activamente implicado na problemática real e candente onde fe e sociedade, teoloxía e política buscan xuntas a construción dun millor futuro para o home. Participou activamente nos diálogos cristiano-marxistas organizados pola Paulusgesellschaft, en Köln, Salzburg, Herrenschiemsee e Marienbad, e fundou o Instituto Fe y Secularidad, do que foi director na súa primeira etapa.

(1) A. ALVAREZ BOLADO, *El experimento del nacional-catolicismo: 1939-1975*, Edicusa, Madrid 1977

Os ensaios que compoñen este libro —algún pasa aquí por primeira vez íntegro a barreira da censura— responden á súa preocupación por clarificar teóricamente as relacións entre Igrexa e comunidade política en España, a partir do 1939 hastra o 1975. As datas son tan significativas e fundamentaes, que o título **experimento do nacional-catolicismo** non ten nada de casual. Abrangue un tramo tan intenso e sintomático do noso tempo, que constitúe unha desas ocasións excepciónaes, onde a historia pode, e debe, ser estudada nos seus mecanismos decisivos.

Alvarez Bolado faino en cinco intentos parciais, pero unidos por idéntica intención e parello rigor. Sin ningunha concesión ao tópic, nunha linguaxe sorprendentemente exacta e suxerente.

Uns revisten un carácter mais **fundamental**, anque en inmediato contacto coas súas raíces na historio-política. Taes o tema do **nacional-catolicismo e o neogalicismo**, ou o do **compromiso terrestre e crise de fe**.

E compre advertir que o concepto de “neogalicismo”, introducido por él, quedará xa como unha categoría clave de interpretación: consiste no intento, por parte do poder político, de conseguir que “a igrexa se escolla desde dentro como se a quere desde fora” (enténdese que coa inconfesada connivencia de certos estratos da igrexa, e para manter o **status quo**).

Pola súa banda, a análise da crise dos cristiáns comprometidos, nos anos 60, servirá durante moito tempo como modelo de análise rigurosamente teolóxica ao par que concretísimamente socio-política: os cristiáns comprometidos, condenados polo estado á clandestinidade política, criticados ideolóxicamente polos seus mesmos compañeiros de loita e desamparados pola igrexa oficial —que ao millor “retóricamente” os animaba ao “martirio”— son fondamente comprendidos, ao mesmo tempo que chamados á consciencia rexa e lúcida da súa fe, acudindo ao “caso límite” de Bonhöffer, mártir do nazismo.

Outros ensaios son mais ocasionaes, pero tratados cunha viva atención ao seu significado global e permanente. Tal o caso **Añoberos** —cunha aberta comprensión polo feito nacional basco, que, noustante, puidera aínda profundizarse e xeneralizarse mais—; ou **entre o desconcerto e a restauración** —que diagnostica a ambigua situación da igrexa durante o liderazgo de Carrero Blanco—; ou, finalmente, **entre a retórica e o martirio** —a propósito do documento episcopal, 1972, sobre o Apostolado Seglar.

O mesmo autor se encárrega na introducción de situar cada texto no seu contexto. O lector está, pois, orientado desde o primeiro momento. Non lle prometo unha lectura fácil. Pero,

sí, atévome a lle asegurar que o esforzo non será nunca en balde. Anque poida soar a tópico, pódese afirmar que o diagnóstico lostregante e a profunda clarificación de complexos procesos socio-político-relixiosos choutan a cada paso da lectura.

E non fai falla decir que o pasado aquí analizado forma aínda o cerne mesmo do noso presente: a claridade alí producida alumea o aquí conflictivo no que nos movemos e desde onde tencionamos avanzar cara ao futuro. Un futuro que sómente será viable, si chegamos a esconxurar ese pasado cásique de pesadelo. A eso pode axudar moito este libro. E quizais sexa esa a súa principal intención, según insinúan as derradeiras palabras da presentación: "Si o peor materialismo é a repetición do pasado, nin a calumnia nin a nostalxia nos liberan dela. O pasado sómente pode ser sobrepuxado e integrado, si se chega a comprender desde as súas complexas raíces".

Andrés TORRES QUEIRUGA